

Tenant d'altar de Santa Àgata

Gaià

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Capella de Santa Àgata, sector central del terme de Gaià
Emplaçament Ctra. a Prats de Ll (BV-4401), al km. 5 camí que surt del raval de Gaià (indicat), uns 700 m a N i W
Alçada: 520

Coordenades:

Latitud: 41.9186
Longitud: 1.91935
UTM Est (X): 410389
UTM Nord (Y): 4641303

Classificació

Número de fitxa 08090-59
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Medieval Romànic
Segle X-XII
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Sense ús
Titularitat Pública
Titular: Ajuntament de Gaià

Fitxes associades:

[Capella de Santa Àgata](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dt., 05/06/2018 - 02:00

Descripció

Tenant d'altar probablement romànic que es troba en un marge 20 m al sud-oest de la capella de Santa Àgata, al lloc on també hi havia hagut el castell de Gaià. Concretament, la peça es troba encastada entre les restes del que devia ser la muralla del castell, en una posició estratègica mirant cap al sud, entre grans roques d'una cinglera. Això ens fa pensar que tal vegada aquest monòlit hauria estat utilitzat en rituals de benedicció del terme o en exorcismes, atesa la relació que té el culte tradicional de santa Àgata amb el tema de la bruixeria.

El tenant és una pedra rectangular que servia per sostenir la taula de l'altar. En la part superior té un forat quadrat amb un encaix per a una tapa que servia per a dipositar-hi les relíquies. Les mesures de la pedra són: 1 m d'alçada per 0,50 d'amplada i 0,40 de fondària. Per la seva tipologia podria ser una peça dels segles X-XII. Devia procedir d'alguna capella antiga del lloc, ben probablement vinculada al castell però de la qual se n'ha perdut el rastre.

Història

Aquesta capella es troba erigida al lloc hi havia hagut el castell de Gaià i un anterior poblat ibèric. El tenant d'altar dels segles X-XII indicaria que en algun punt del turó ja hi havia hagut una capella més antiga, ben probablement vinculada al castell i de la qual se n'ha perdut el rastre. No coneixem notícies documentals de la capella moderna que, per la seva tipologia constructiva, podria deduir-se que fou construïda al segle XIX. Era situada dins la propietat del mas Noguera, el qual va heretar els drets del castell de Gaià.

Segons la memòria popular, l'emplaçament de la capella i la dedicació a Santa Àgata obeïen al fet que aquesta santa era la patrona de les dones, incloses les bruixes, i també era advocada contra les pedregades i calamitats naturals. Segons la creença popular, la santa tenia controlades les bruixes i no permetia que provoquessin malvestats. Així, des d'aquest emplaçament dominant la capella exercia una mena d'escut protector envers el territori de l'entorn i venia a ser com un complement del comunidor que hi havia al costat de l'església parroquial (TORRES; FONT, 2016: 263). De fet, per la col·locació del tenant d'altar en un punt estratègic al vessant sud del turó, sembla que es podria haver utilitzat en rituals de benedicció del terme o en exorcismes.

Ja al segle XX, després d'un temps que la capella quedés abandonada, la propietària Teresa Miralda Domingo i el seu cunyat i administrador en van promoure i finançar la restauració l'any 1983. Hi van intervenir veïns i grups d'escoltes de Barcelona i Navàs. El 1986 es va beneir la capella i la nova imatge de santa Àgata. Josep Matamala Bruch va esculpir la llinda que hi ha sobre la porta, amb l'any de la inauguració. Llavors es va iniciar el costum de fer-hi un aplec anual, per la festa de la santa, el febrer. S'hi diu missa, es canten els goigs (una composició moderna, del mateix 1986) i s'ofereix un refrigeri. Anys més tard la capella fou cedida a l'Ajuntament.

Bibliografia

BADIA, Josep M; TORRES, Jordi; FONT, Montse i altres (2016). "Arquitectura", "Relacions socials i festes", "Màgia i bruixeria. Llegendes i contes", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 171-172, 231, 263-265.

